

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2023-05-02

Diarienummer N161-0971/21

Handläggare

Josiane Bolenge Kamparås, Karin Tidlund

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post: karin.tidlund@funktionsstod.goteborg.se

Återrapportering av uppdrag att se över det systematiska arbetet mot våld i nära relationer

Förslag till beslut

1. Nämnden för funktionsstöd godkänner förvaltningens återrapportering av uppdraget att se över det systematiska arbetet mot våld i nära relationer.
2. Nämnden för funktionsstöd förklarar uppdrag från den 19 maj 2021 § 118 fullgjort.

Sammanfattning

Nämnden för funktionsstöd gav den 19 maj 2021 § 118 förvaltningen i uppdrag att se över det systematiska arbetet mot våld i nära relationer för att försöka identifiera samverkan, arbetssätt och metoder som når fler individer som drabbats av våld i nära relationer och att återrapportera till nämnden vilka insatser som görs.

Sedan förvaltningens tillkomst och stadens omorganisation så har arbetet mot våld i nära relationer fått struktur och ramar. Samverkan inom förvaltningen sker inom en arbetsgrupp med utbildare. Samverkan inom staden sker i ett nätverk och en ledningsgrupp samordnade av socialförvaltning Centrum. Arbetet följs kontinuerligt inom alla avdelningar i den ordinarie uppföljningen. Två rutiner och en handbok har tagits fram och implementerats. Utbildningar om våld i nära relationer med fokus på funktionshinderområdet genomförs sedan december 2021 till personal både i utförarverksamheter och myndighet. Samtidigt har det pågått våldspreventiva insatser för att stärka brukare i frågan om våld och rättigheter.

Förvaltningen bedömer att ett gott och systematiskt arbete mot våld i nära relationer bedrivs i samtliga verksamheter. Staden och förvaltningen har kunskaper för att belysa perspektivet funktionsnedsättning inom våld i nära relationer. I huvudsak är arbetet organiserat på ett systematiskt sätt som uppfyller behoven. Arbetet behöver fortgå och vidareutvecklas framåt.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Förvaltningen har bedrivit ett arbete med att ta fram arbetssätt, rutiner och utbildningsmaterial vilket har finansierats med stöd av de särskilda statsbidrag från Socialstyrelsen som nu har upphört. Fortsatta ekonomiska resurser behöver fokusera på att bevara och vidareutveckla det befintliga arbetet, som är organiserat för att kunna utföras inom budgetram. Kompetensutvecklingsinsatser till baspersonal och enhetschefer behöver fortgå och innebär vissa kostnader.

Våld i nära relationer är ett folkhälsoproblem och på ett samhällsekonomiskt plan är kostnaderna för våld i nära relationer omfattande. Om arbetet med våld i nära relationer prioriteras kan det innebära vinster för såväl individer som samhälle.

Bedömning ur ekologisk dimension

Förvaltningen har inte funnit några särskilda aspekter på ärendet utifrån den ekologiska dimensionen.

Bedömning ur social dimension

Våld i nära relationer är ett allvarligt samhällsproblem som berör människor i alla åldrar och grupper. Arbetet mot våld i nära relationer ska stödja alla göteborgare genom att förebygga, upptäcka, skydda och ge stöd till alla som utsätts för våld i nära relationer. Syftet är att minska utsattheten och stötta de mest utsatta och sårbara individernas förutsättningar. Det är viktigt att vara medveten om invanda föreställningar om vem som kan vara våldsutsatt respektive våldsutövare, för att inte missa våldsutsatthet eller utövande som avviker från den stereotypa bilden. Vissa faktorer kan göra personer mer sårbara för att bli utsatta för våld från närstående. Sådana faktorer är bland annat isolering och ensamhet, att vara socialt, ekonomiskt, kognitivt och eller praktiskt beroende av sin omgivning för att klara vardagen eller att leva i en hederskontext.

Våld i nära relationer påverkar förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning att leva ett självständigt liv med rätt till trygghet, hälsa, demokratisk delaktighet och en meningsfull fritid i enlighet med *Göteborgs Stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättningar*. Utgångspunkten för arbetet är FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna där det anges att var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet

Samverkan

Information lämnas i förvaltningsövergripande samverkansgrupps (FSG) möte den 17 maj 2023.

Bilaga

1. Protokollsutdrag 2021-05-19 § 118

Ärendet

Ärendet avser en återrapport av uppdrag från nämnden för funktionsstöd att se över det systematiska arbetet mot våld i nära relationer för att försöka identifiera samverkan, arbetssätt och metoder som når fler individer som drabbats av våld i nära relationer.

Beskrivning av ärendet

Nämnden för funktionsstöd gav den 19 maj 2021 § 118 förvaltningen ett uppdrag att se över det systematiska arbetet mot våld i nära relationer för att försöka identifiera samverkan, arbetssätt och metoder som når fler individer som drabbats av våld i nära relationer och att återrapportera till nämnden vilka insatser som görs.

Relaterade uppdrag

Förvaltningen för funktionsstöd hade sedan tidigare ett uppdrag från kommunfullmäktige den 11 mars 2021 § 15 att stärka arbetet kring hur kommunens vård- och omsorgspersonal kompetensutbildas i att upptäcka våld och dess olika uttryck, att införa en rutin för hur personalen ska upptäcka, och agera vid misstanke om våld och våld i nära relationer hos kommunens brukare inom funktionshinderverksamheten samt att införa screening-processer inom funktionshinderverksamheten för att på bästa sätt upptäcka våld och våld i nära relationer.

Efter att uppdragen initierades har förslag till Göteborgs Stads plan för stadens arbete mot våld i nära relationer tagits fram och remitterats till nämnden, som den 22 mars 2023 § 72 beslutade att tillstyrka förslaget till plan, med de synpunkter som framkommer i tjänsteutlåtandet. Planen förutsätter bland annat att nämnden systematiskt och löpande analyserar målgruppens behov och att verksamheterna har arbetssätt för att systematiskt synliggöra och tillgodose behoven hos vuxna och barn som utsätts för eller utsätter närstående för våld.

Arbetssätt och metoder

För att systematisera arbetssätt och metoder mot våld i nära relationer har en arbetsgrupp med representanter från hela förvaltningen tagit fram två rutiner, som stöd i att upptäcka och agera vid misstanke om våld och våld i nära relationer hos förvaltningens brukare. Rutinerna är tillgängliga för medarbetare och chefer - en är särskilt riktad till personal som arbetar nära brukare och en till personal inom myndighetsutövningen. Rutinerna tar bland annat upp ansvarsfördelningen mellan chefer och medarbetare samt information om vart man kan vända sig i olika sammanhang. Som komplement finns en handbok med grundläggande kunskap om våld i nära relationer samt om hur det kan uppmärksammas. Rutinen och handboken tas regelbundet upp på enhetsträffar och arbetsplatsträffar (APT).

Rutinerna och handboken ger också stöd för att arbeta med särskilda verktyg/metoder för att screena för våld i nära relationer – ”Freda-kortfrågor” för myndighet och ”Reda ut häfte” för utförarverksamheter. Syftet är att fler skall våga ställa frågor om utsatthet för våld när de träffar brukare. En särskild utbildning tas fram under året för att stärka personal inom myndighet i att använda Freda-kortfrågor för och systematisk uppföljning av användningen påbörjas under 2023.

Arbetet mot våld i nära relationer följs kontinuerligt inom alla avdelningar i den ordinarie uppföljningen.

Samverkan och organisering

Under de dryga två år som förvaltningen har funnits har organisering av arbetet mot våld i nära relationer utvecklats och tagit form. En samordnare planerar och genomför utbildningar tillsammans med metodutvecklare från verksamhetsavdelningarna, som genomför utbildningar gentemot medarbetare i förvaltningen som en del av sina ordinarie uppdrag.

Organisering och samverkan sker utöver denna arbetsgrupp för kompetensutveckling även i ett stadengemensamt nätverk av samordnare, som leds av ”Kompetenscentrum mot våld i nära relationer” (tidigare kallat Dialoga) hos socialförvaltning Centrum. Nätverkets fokus är erfarenhetsutbyte, samverkan och kunskapsutveckling i frågorna.

Kompetenscentrum mot våld i nära relationer samordnar arbetet mot våld i nära relationer, stödjer samverkan och erbjuder utbildning i våld i nära relationer på olika nivåer till Göteborgs stad och angränsade kommuner, och utbildar förvaltningens utbildare. I Göteborgs Stad finns även *Resursteam Heder*, vars frågor är nära kopplade, och där förvaltningen samarbetar för utbildning i hedersrelaterat våld med funktionshinderperspektiv, eftersom frågan går hand i hand och berör dubbel och trippel utsatthet.

Stadens gemensamma arbete mot våld i nära relationer styrs av en styrgrupp våld i nära relationer, med chefer från berörda förvaltningar. Ledningsgruppen har också haft ansvar för fördelning av de särskilda statsbidrag som staden fått.¹

Via ovanstående grupperingar har förvaltningen funnits med i arbetet med stadens plan för arbetet mot våld i nära relationer och bidragit med att belysa funktionshinderperspektivet, och den extra utsatthet som förvaltningens målgrupp har.

Kompetensutveckling och kunskapsspridning

Kompetenscentrum mot våld i nära relationer erbjuder utbildningar om våld i nära relationer utifrån evidensbaserade metoder, och genomför utbildningar för utbildare för att de ska kunna genomföra kompetensutvecklingsinsatser till sina kollegor i förvaltningen. Ett tiotal personer från förvaltningen har genomgått denna utbildning.

Genom dessa utbildare anordnar förvaltningen flera utbildningstillfällen varje termin som framför allt riktar sig till personal som i sitt dagliga arbete möter brukare. Syftet med denna utbildning är att öka medarbetarnas kunskap och medvetenhet om våld i nära relationer, hedersrelaterat våld samt normmedvetet arbetssätt, med särskilt fokus på funktionshinderperspektivet. Målet är att personalen ska kunna uppmärksamma och upptäcka och motverka våld, samt ge stöd till brukare som är utsatta eller som riskerar att utsättas för våld. Hittills har omkring 700 medarbetare genomfört utbildningen sedan 2021, och våren 2023 anordnas åtta nya utbildningstillfällen. En utbildning särskilt riktad till chefer håller på att tas fram under våren 2023.

För att stärka brukare anordnas utbildningar enligt metoden VIP (Viktig Intressant Person) inom daglig verksamhet och bostad med särskild service. VIP är ett etablerat våldsförebyggande program som används i verksamheter i hela landet och riktar sig till

¹ Sedan 2012 har Socialstyrelsen haft regeringens uppdrag att fördela utvecklingsmedel bland annat till kommuner för att kvalitetsutveckla arbetet mot våld i nära relationer. Under åren 2020–2022 riktades medel för att utveckla socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete mot våld i nära relationer, sexuellt våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt för att stödja arbete med vuxna och barn i prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

personer med intellektuell funktionsnedsättning eller psykiska funktionsvariationer. VIP-programmet fungerar som en studiecirkel och syftar till att stärka självkänslan, förstå känslor och träna på att sätta gränser, samt förstå olika sätt som våld kan yttra sig på. Inom förvaltningen har några gruppleddare utbildats, som kan hålla i VIP-utbildningar med brukare, vilket också fördjupar kunskapen hos dessa medarbetare. Hittills har ett 30-tal brukare påbörjat programmet och ungefär hälften har slutfört det. Nya tillfällen planeras till hösten 2023.

Inom daglig verksamhet har också workshops med brukare arrangerats kring våld i nära relationer och man har uppmärksammat ”Orange Day”². I anslutning till Orange Day arrangerade förvaltningen ”En vecka fri från våld” för att sätta ljuset på det förbyggande arbetet mot våld. Den 8 oktober 2021 arrangerades ”Alla vill älska-dagen” i stadsområde sydväst – en temadag om kärlek, relationer och sex, där våld i nära relationer var en egen programpunkt.

Förvaltningens bedömning

Förvaltningen bedömer att ett gott och systematiskt arbete mot våld i nära relationer bedrivs i förvaltningen. Staden och förvaltningen har kunskaper för att belysa perspektivet funktionsnedsättning inom våld i nära relationer. I huvudsak är arbetet organiserat på ett systematiskt sätt som uppfyller behoven. De framtagna rutinerna och handboken, tillsammans med de interna utbildningarna och metodstöden, fungerar väl som stöd för att hjälpa personal och chefer att veta hur de ska gå till väga. Frågan diskuteras kontinuerligt på enheterna på APT och metodmöten.

Arbetet behöver fortgå och vidareutvecklas framåt. Utveckling av metodik och uppföljning kring användning av Freda-kortfrågor är en planerad insats under 2023, liksom att inkludera utbildning mot våld i nära relationer i de kontinuerliga kompetensutvecklingsinsatser som erbjuds personalen. Förvaltningen bedömer att det är en fortsatt prioriterad kompetensutvecklingsinsats att fortsätta utbilda medarbetare i förvaltningen. Den riktade utbildningen till chefer som planeras, förväntas öka kunskapen hos chefer och medvetandegöra perspektivet ytterligare i verksamheterna.

I och med denna redovisning bedömer förvaltningen att uppdrag att se över det systematiska arbetet mot våld i nära relationer för att försöka identifiera samverkan, arbetssätt och metoder som når fler individer som drabbats av våld i nära relationer är fullgjort.

² Orange Day är den internationella dagen för att stoppa mäns våld mot kvinnor

Camilla Blomqvist

Linda Wenthe

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Kvalitet och utveckling